

Praktik med språkkurs

Slutrapport av främjandemedelsprojekt 2024

Elin Fellers, projektledare Välutbildade nyanlända
2025-01-15

Sammanfattning

Branschföreningen Energiföretagen Sverige beviljades under 2024 statsbidrag för pilotprojektet Praktik med språkkurs. Ett projekt med målsättningar att:

1. Ta fram en kurs i yrkessvenska för utrikesfödda praktikanter inom energibranschen
2. Få Energiföretagen Sveriges medlemsföretag att ta emot ett tiotal utrikesfödda akademiker inom ramen för praktikprogrammet Jobbsprånget
3. Integrera kursen i yrkessvenska med praktikperioden samt
4. Utvärdera projektet

På sikt spås denna typ av projekt främja fler praktikplatser, förbättra svenskan bland utrikesfödda inskrivna hos Arbetsförmedlingen och öka anställningsbarheten för målgruppen.

Under våren 2024 initierades ett samarbete med Jobbsprånget och projektet kommunicerades ut till medlemsföretagen som inbjöds att delta. Parallellt med detta började utbildningsföretaget LYS Förlag med framtagning av kursinnehåll som sedermera integrerades i Energiföretagens kursplattform. Under början av hösten rekryterade fem bolag nio personer. Dessa deltog i undervisningen som pågick fram till jul då samtliga examinerades och fick utvärdera kursen.

Denna rapport avser att beskriva projektet utifrån målsättningarna ovan. Inom ramen för utvärdering av projektet avslutas också rapporten med lärdomar och tankar kring hur projektet kan utvecklas vidare.

Innehåll

1	Framtagning av kurs i yrkessvenska	5
2	Kommunikation och samverkan med medlemsföretag	7
3	Att studera yrkessvenska på arbetstid	9
4	Utvärdering och tankar framåt	12

1 Framtagning av kurs i yrkessvenska

Bakgrund

LYS Förlag har för Energiföretagens räkning tidigare tagit fram flera läromedel för utrikesfödda personer på väg in i branschen. Med utgångspunkt i dessa skapade LYS under våren 2024 ett 10-veckors långt digitalt kurspaket med arbetsnamnet Energisvenska 2.0.

Målgruppen för Energisvenska 2.0. var praktikanter från Jobbsprånget, det vill säga utrikesfödda akademiker inom HR, ekonomi ingenjörsyrken. Arbetsgivarna annonserade efter praktikanterna och bifogade i annonserna en kort text som informerade om att kursen erbjöds som en del av praktiken samt förkunskapskrav.

I utformningen av kursen har LYS utgått från Europarådets nivåskala för språk (GERS) och lagt ingångsnivån på nivå B1. Det motsvarar ungefär den nivå man har om man har slutfört sfi D, det vill säga hela sfi.

Vad är yrkessvenska?

Yrkessvenska syftar till svenska som andraspråk med yrkesfokus. Det ska inte förväxlas med det yrkesspråk en modersmålstalare förvärvar när hen introduceras till ett yrkesområde genom studier eller arbetslivserfarenhet. En modersmålstalare lär sig visserligen terminologi, jargong och en viss tonalitet som en del av yrkesutövandet, men detta är en lärandeprocess som bygger på mycket goda förkunskaper i allmänspråket. En person som har växt upp med svenska kan exempelvis lära sig ordet *spänning* när hen kommer in i elbranschen, men hen behöver inte öva på att uttala ordet eller räkna ut vilken ordklass det tillhör. Däremot sker ofta språkutvecklingen parallellt eller som en del av den allmänna utvecklingen av yrkeskunskaper. Man lär sig vad *spänning* heter samtidigt som man lär sig vad *spänning* är.

I kontrast till detta känner en andraspråkstalare med kompetens inom energi redan till begreppet *spänning* och hur *spänning* fungerar. Däremot är det svenska ordet nytt, och likaså dess språkliga sammanhang. En person behöver inte lära sig vad *spänning* är men hur man *använder* ordet, till exempel att säga *Vi ska mäta spänningen* eller hur man uttalar *högspänningsledning*.

Utöver dessa ord och fraser som för förstaspråkstalaren har ett tydligt yrkesfokus innefattar en kurs i yrkessvenska även språkliga moment som ter sig självklara för en modersmålstalare. Om man har ett yrke där man pratar mycket i telefon är det viktigt att behärska vanliga fraser för att påbörja och avsluta telefonsamtal. Man behöver också ha god allmän hörförståelse, eftersom det ofta är svårare att förstå vad någon säger om man inte ser den. Om man har ett analytiskt yrke kan man behöva öva på att sammanfatta och presentera data. Om man har en tjänst som innebär samarbete med andra bör man kunna behärska meningsbyggnad för att kunna dela upp arbete mellan sig och komma fram till gemensamma lösningar.

Yrkessvenska är inte bara språk för att uttrycka sig om vad yrket *handlar om* utan om det som man faktiskt *gör* i yrket. Om man jobbar inom HR, till exempel, handlar inte majoriteten om språksituationer om HR-ämnet i sig. I stället är det viktigt att kunna uttrycka sig och förstå det som sägs på möten, att man kan förstå och uttrycka sig om siffror, och att hantera känsliga personalärenden. I det senare fallet behöver man exempelvis vara bekant med hur man i svensk arbetsplatskultur uttrycker negativ feedback på ett indirekt sätt, och att man använder vissa språkliga verktyg för att göra detta.

Syfte och lärandemål

Kursen i yrkessvenska energi har som syfte att ge deltagarna språkliga verktyg för att fungera bättre i sin yrkesroll på en svensk arbetsplats. Då deltagarna praktiserar inom energibranschen ligger ett stort fokus på ett relevant tekniskt ordförråd. Parallellt med detta presenteras olika sociala situationer som uppkommer på en arbetsplats från ett språkligt perspektiv, och som man som praktikant eller medarbetare har nytta av att behärska.

Efter genomgången kurs förväntas varje deltagare ...

- Ha förståelse för kulturella aspekter som påverkar interaktion och bemötande på arbetsplatsen.
- Kunna använda frågeord och placeringsverb på ett korrekt sätt, samt ge relevanta och idiomatiska svar på några vanliga fraser på arbetsplatsen.
- Ha förståelse för vikten av små fonetiska och ortografiska detaljers påverkan på språket, och hur detta i sin tur har konsekvenser i arbetet.
- Kunna använda tidsprepositioner, och mer avancerade räkneord för att beskriva händelseförlopp och statistik.
- Ha förståelse för kulturella aspekter som påverkar hur möten ser ut på svenska arbetsplatser och hur man kommunicerar i skrift via mejl.
- Kunna använda hjälpverb och olika tempusformer i en möteskontext och i mejl.
- Ha förståelse för hur bisatser påverkar ordföljden och hur olika bisatsinledare kan användas för att beskriva tekniska funktioner.
- Kunna använda några vanliga partikelverb relevanta för yrket, samt konstruera enklare tekniska rapporter och instruktioner.
- Ha förståelse för värdet i att vara specifik snarare än generell i några olika arbetsrelaterade situationer.
- Kunna använda rätt tempusformer för att prata om framtiden, från ett samhälleligt och ett personligt perspektiv, samt olika ord som används när något är klart eller slut.

Webbutbildning

Energiföretagen Sverige erbjuder bl.a. utbildningar, konferenser och webbkurser för att höja kompetensen i energibranschen. Energisvenska 2.0. skapades för lärplattformen Totara och i samråd med en av utbildningsproducenterna på branschföreningen. Föreläsningarna spelades in i Energiföretagens studio, redigerades och lades upp under våren av utbildningsproducenten som också var behjälplig med tekniskt stöd vid kursstart. Deltagarna fick tillgång till kursen strax före kursstart och sedan åtkomst till och med sex veckor efter kursavslut.

Lärrarhandledning

Parallellt med framtagning av kursen samt genomförande av denna har LYS Förlag skapat en lärrarhandledning. Detta för att göra kursen skalbar och dela med framtida lärare. I handledningen delar undervisande lärare med sig av reflektioner inför och under kurs, manual för att hitta rätt i Totara samt detaljerad lektionsplanering.

Lärrarhandledningen finns som bilaga i slutet av denna rapport.

2 Kommunikation och samverkan med medlemsföretag

Förankring

Som branschförening är det angeläget att lyssna in medlemsföretagens behov och anpassa projekt så att de passar väl in i verksamheterna. Inför ansökan om främjandemedel lyftes därför projektiden på ett möte med Rådet för kompetensförsörjning och kompetensutveckling. Rådet består av representanter från ett antal medlemsföretag och syftar till att ha en effektiv dialog med kansliet i frågor som rör medlemsföretagens huvudsakliga verksamheter. Projektet presenterades övergripande och det efterfrågades synpunkter såväl som konkreta svar på om bolagen såg detta som angeläget och hade intresse av att medverka och ta emot en Jobbsprångspraktikant. Av 14 tillfrågade var sex positiva till en eller flera praktikanter. Två bolag menade att man ställde sig positiv till projektet men inte såg någon möjlighet att medverka och hänvisade detta till svårigheter att ta emot utrikesfödda praktikanter i kombination med ökade säkerhetskrav. Utöver rådet så har projektledaren tillfrågat ytterligare några bolag under perioden och ett positivt gensvar gavs från ytterligare sex företag. Det ska nämnas att anmälan inte var bindande.

Då medlen beviljats för 2024 genomförde projektledaren ett informationstillfälle dit de bolag som varit positiva bjöds in. Där presenterades projektplanen, Jobbsprång beskrev sitt program och hur rekryteringen går till och LYS Förlag berättade om kursens innehåll och syfte. Mötet spelades in och skickades i efterhand ut till de som fått förhinder.

En maxgräns på 15 kursdeltagare var satt för att hålla hög undervisningskvalitet samt rimlig arbetsbelastning för läraren, och detta var också en anledning till att gå ut med information om projektet i mindre skala till medlemskretsen, enligt ovan. Allt eftersom har projektledaren publicerat nyheter om detta i Energiföretagens nyhetsbrev samt tillhandahållit information på webben och presenterat projektet i en branschgemensam konferens kring kompetensförsörjning.

Jobbsprång

Via Jobbsprång kan utrikesfödda akademiker inskrivna på Arbetsförmedlingen söka en fyra-månaders lång praktikplats under vår eller höst. Deltagande arbetsgivare lägger in praktikplatsannonser i en portal där intresserade kandidater under en viss period kan söka. Arbetsgivaren genomför screening, intervjuer och till slut rekrytering.

Enkelhet är en nyckelframgång för programmet och en deltagande arbetsgivare skall vara trygg i ett en behörig kandidat har alla visum och tillstånd på plats. En genomgång av kandidaternas behörighet genomförs av Arbetsförmedlingen. Jobbsprång erbjuder en frivillig handledningskurs till blivande handledare inför praktikstart.

Jobbsprång menar att de inför och under detta pilotprojekt har upplevt en nyfiken och positiv inställning från fler arbetsgivare i energibranschen. Intresset för kompetensförsörjning genom praktik har ökat och sett till antal kandidater som kommit ut till en praktikplats så är de fler än tidigare. Några utmaningar har varit att hitta kandidater i mindre orter där intresse funnits hos arbetsgivarna men där man inte lyckats få kvalificerade sökande. En annan handlar om svenskanivån där några kandidater visat oro kring att nivån på svenskan är högt ställd. En tredje utmaning man identifierat hos företagen under själva rekryteringsstadiet, är deras upplevda svårighet att få tiden att räcka till handledning. Kring det senare försöker man påtala att handledning enligt mätningar förutsätter ca 1–2 timmars extra arbete/vecka samt att praktikanterna många gånger har mycket erfarenhet med sig. Jobbsprångs egna statistik visar att 7/10 deltagare blir erbjuden jobb efter avslutad praktik.

Antal praktikplatser

Av de 12 som visade intresse initialt så lade åtta bolag upp annonser till totalt 20 praktikplatser under sommaren 2024. Kontaktpersoner på bolagen fick utskick om projektet med bland annat en kort text om kursen och dess förkunskapskrav att tillfoga sina annonser samt en uppmaning att höra av sig till projektledaren vid frågor.

Flera utskick och telefonsamtal genomfördes i början av hösten från projektledaren till kontaktpersonerna på bolagen, bland annat för att skynda på processen då målsättningen var en gemensam kursstart i början av oktober. Dessförinnan skulle intervjuer och urval göras, eventuella säkerhetsprövningar genomföras, Jobbsprånget hinna granska kandidaternas rätt till ersättningar och personerna i fråga som ibland sökt flera platser tacka ja eller nej. I slutändan blev tio kandidater erbjudna varsin praktikplats på totalt fem olika bolag. Utöver detta ville ett av dessa bolag också erbjuda kursen till en person som nyligen erbjudits en introduktionsanställning hos dem. Av dessa 11 personer valde två att inte genomföra kursen på grund av bristande förkunskaper i svenska, detta skedde i samråd med både projektledare, handledare och läraren efter att den sistnämnda informerat om innehållet och språknivå.

Totalt antogs tio jobbsprågspraktikanter inom ramen för detta projekt till Energiföretagens medlemsföretag under hösten 2024, varav åtta deltog i nämnda språkkurs. Som jämförande siffra kan nämnas att medlemsföretagen under hösten 2023 tog emot tre personer på ordinarie Jobbsprågspraktik. Antal som påbörjade och slutförde kursen var nio personer. Dessa hade praktik eller anställning på ett energibolag under hösten och vintern 2024–2025. Under tio veckor förväntades dem delta i den digitala kursen Energisvenska 2.0 med undervisningstid varje fredag. Rekommendationen var att avsätta hela fredagarna, ca 8h, åt studieuppgifter.

3 Att studera yrkessvenska på arbetstid

Kursinnehåll och genomförande

Texten under denna rubrik är hämtad från lärarens dokumentation av kursen som finns att läsa i sin helhet som bilaga till denna rapport.

Kursvecka 1–2: På praktiken

De två första kursveckorna introducerade deltagaren till uttalsregler, ordkunskap inklusive studieteknik, några kulturella frågor samt språkliga verktyg för att prata om sin praktikplats. Syftet var att ge deltagarna förutsättningar för att från kursens start kunna förbättra sitt uttal på ett systematiskt sätt. Att behärska ordbetoning är viktigt för att kunna göra sig förstådd, och vi vet att det sällan lärs ut på sfi eller andra språkkurser. Med de här övningarna ges deltagarna verktyg för att jobba med svenskt uttal på ett strukturerat sätt.

Läsförståelsen och de grammatiska övningarna handlade om svensk arbetsplatskultur och vikten av att visa sig nyfiken och ställa frågor. Deltagarna fick också öva på att formulera frågor och svara på dem. Då de flesta deltagare hade för låg ingångsnivå och dessutom en begränsad metaspråklig kompetens fick vi inte det gensvar som vi hoppats. Det blev mycket fokus på att förstå enskilda ord och inte textens budskap. Vi ägnade även mycket tid åt att reflektera över insikten att man i plattformens svarsformulär (och likaså i verkligheten) måste svara helt rätt. Till exempel får man inte rätt om man svarar *Ja, det här ja* när rätt svar ska vara *Ja, det har jag*.

Kursavsnittet avslutades med en skriftlig övning där deltagarna efter en inledande övning ombads att skriva en text om sin praktikplats. Detta blev mer komplicerat än förväntat eftersom en del av deltagarna ännu inte hade påbörjat sin praktik.

Att använda digitala verktyg för att översätta eller revidera texter kan vara en lämplig strategi i både arbete och privatliv. När syftet är att lära sig ett språk saknar dock sådan textbearbetning värde. Poängen med skrivuppgifter är att varje deltagare får individuell feedback på sitt spontana språk, och på så sätt kan få insikt i vilka fel hen tenderar att göra, och utvecklas därifrån.

När vi upptäckte att majoriteten av deltagarna inte hade skrivit sina skrivuppgifter själva gick vi ut med ett mejl och tog även upp det på nästa fredagslektion. Deltagarna blev förvånade eftersom de på andra språkkurser (främst sfi) inte fått någon negativ feedback på maskinöversatta eller AI-genererade inlämningsuppgifter.

Kursvecka 3–4: Siffror och detaljer

Inom de flesta tekniska och administrativa yrken förekommer mycket numeriskt språk i både skrift och tal. Det är ofta svårt för andraspråkstalare att uppfatta siffror, tal och nummerkombinationer när de lyssnar, och därför ger det andra avsnittet deltagaren möjlighet att öva på just detta, samt att uttrycka sig korrekt i fråga om tid och frekvens, då detta är något som ofta blir fel och leder till missförstånd. I fråga om uttal får deltagarna även en introduktion till betoning i sammansatta ord, vilket är en nödvändighet för att göra sig förstådd på arbetsplatsen.

Under kursvecka tre fick deltagarna även se ett videoavsnitt från tv-programmet *Högspänning*, med syfte att visa på autentiskt språk inom energibranschen. De upplevde övningen som mycket svår. Deltagarna fick även läsa en text om yrkessvenska, och vanliga missförstånd kring hur man utvecklar en sådan. Ordkunskapen fokuserade på detta samt så kallade minimala par. Minimala par är ord som för en modersmålstalare upplevs som helt olika, men som en andraspråkstalare ofta blandar ihop eller behandlar som ett och samma. Till exempel fick deltagarna öva på att uttala *lön* och *lån* med två olika vokalljud, och att skilja på *syre* och *syra*.

Kursvecka 5–6: Möten och mejl

Det tredje kursavsnittet hade ett praktiskt fokus, med verklighetstroga övningar. Dels fick deltagarna lyssna på ett avsnitt om vanliga mötesord och diskutera dessa i en kulturell kontext, dels fick de se exempel på en dagordning och mötesanteckningar. Dessa hade också formen av läsförståelse. Under uppföljningen visade det sig att deltagarnas praktiska erfarenhet av möten på svenska arbetsplatser var mycket begränsad, och man var exempelvis inte bekant med det väl spridda fenomenet att döpa mötesrum till olika platser, personer, växter, kulturformer eller liknande. Det visade sig också att deltagarna inte hade reflekterat över den svenska möteskulturen och beslutsprocessen.

Deltagarna fick även öva på att skriva egna mejl på svenska. Här uppstod en lång debatt kring hur man på svenska skriver en motsvarighet till det engelska "please". Deltagarna hade svårt att acceptera det svenska skrivsättet och ville gärna använda ordet *snälla* i mejlen, som till exempel *Kunde du snälla bekräfta mötestiden?*

Kursvecka 7–8 Hur fungerar...?

Det fjärde kursavsnittet har ett tekniskt fokus. Här fick deltagarna bland annat bekanta sig med några vanliga partikelverb, till exempel *håller med*, *håller på med*, *ställer in* och *skjuter upp*. Detta upplevde deltagarna som mycket svårt, vilket återigen pekar på att tidigare språkkurser varit bristfälliga. Vi fick arbeta mycket med att förstå vad ett partikelverb är, och inte så mycket med att faktiskt använda dem.

Andra övningar inkluderade ordföljd, vilket också visade på bristfälliga förkunskaper hos deltagarna. Övningarna förutsatte att deltagarna kände igen huvudsatser och bisatser, samt kände till grundläggande ordföljdsregler för dessa, men här var förkunskaperna i princip obefintliga.

Deltagarna fick titta på ett nytt avsnitt av *Högspänning*, där man beskriver en rengöringsmetod med isblästring. Det var i princip omöjligt för deltagarna att förstå vad elektrikererna i programmet pratade om.

En läsuppgift gav exempel på hur man kan beskriva en teknisk lösning och som påföljande moment fick deltagarna själva beskriva en teknisk lösning. Här lämnade inte alla deltagare in sin skrivuppgift, men de tre inlämnade texterna visade på progression från kursstart.

Kursvecka 9–10: Framtiden

Det femte och sista avsnittet hade ett framtidsfokus. Deltagarna fick öva på att uttrycka sig om framtiden på två plan: dels från ett samhällsperspektiv med omställningstema, dels från ett mer personligt perspektiv där de fick prata om sina egna planer och förväntningar. Vi övade även på att använda *slut*, *klaras* och *är/blir klar med*, vilket brukar vara svårt för andraspråkstalare och också är relevant när de berättar om sin praktikperiod och liknande.

Den sista kursfredagen avslutades med ett repetitionsprov där deltagarna fick testa hur mycket de lärt sig på kursen. Därefter delades kursintyg ut utifrån kriterierna:

- minst 50 % rätt på provet
- slutförande av minst 75 % av alla kursuppgifter
- närvarande på minst 8 av 10 fredagslektioner

Samtliga deltagare blev godkända på repetitionsprovet och erhöll kursintyg.

Respons från medverkande arbetsgivare

Inför kursstart mejlade projektledaren ut övergripande information till kontaktpersonerna på bolagen. Några av dessa var handledare, några ansvariga chefer och någon HR-person. Ett par veckor in i kursen uppmärksammade läraren att flera deltagare verkade stressade och att några uppgett att de hade

svårt att hinna med eller frigöra tid till kursen på arbetstid. I samband med det skickade projektledaren ut ett mejl till samma grupp som ovan med information om detta och en påminnelse om att fredagarna bör göras mötesfria för praktikanterna samt en uppmaning till handledarna att visa intresse för kursen och praktikantens engagemang i densamma. Läraren noterade därefter att två deltagare hade en handledare som visade tydligt intresse för språkkursen och läraren tyckte sig också se att dessa deltagares motivation såväl som progression hela tiden ökade.

Projektledaren kontaktade denna handledare för att diskutera hans inställning och erfarenhet av handledning. Av samtalet framkom bland annat att handledaren hade lång erfarenhet av att ta emot utrikesfödda praktikanter. Han var uppenbart positiv till språkkursen och tydlig med att på hans arbetsplats ställs höga krav på svenskan för anställning och att denna typ av initiativ är något som kan möjliggöra för fler praktikanter att komma in i ett kvalificerat jobb efter slutförd praktik.

I övrigt har projektledaren haft kontakt några av kontaktpersonerna för att löpande höra hur det går och erfarenheterna har varit positiva. Under hösten deltog projektledaren tillsammans med ett medverkande bolag vid en konferens och berättade om projektet och vid några tillfällen har andra bolag hört av sig för att höra om möjlighet till medverkan framöver.

I samband med kursens avslut skickades en kortare enkät ut till handledarna som besvarades av 5 av 9 personer. Den visade bland annat att:

- Samtliga svarande tycker att det är bra om denna typ av kurs erbjuds andraspråksinlärande praktikanter även i fortsättningen
- Ingen av de svarande upplever att det varit svårt att få arbetstiden att räcka till praktikantens veckovisa studiedag
- 4 av 5 svarande upplever att helt och hållet varit positivt att praktikanten haft ett kursinnehåll att arbeta med en dag i veckan. Den femte svarande anser att det delvis varit positivt.
- Samtliga svarande håller helt eller delvis med om att de fått tillräcklig information om kursen innan den började
- Samtliga svarande håller helt eller delvis med om att de pratat regelbundet med sin praktikant om kursen och intresserat sig för hans språkutveckling

Några citat från handledarna:

"Jag tycker det verkar ha varit väldigt bra! Jobbsprångaren har tyckt det varit roligt och utmanande med kursen. Som handledare är det positivt att lektionerna är samlande på en dag då det förenklar planeringen."

"Det har varit jättevärdefullt med en språkkurs i kombination med Jobbsprången. Det krävs bra språkkunskaper för att ha chans till fortsatt anställning hos oss, i och med att allting är på svenska. Så jag hoppas att vi/ni kan fortsätta erbjuda språkkursen!"

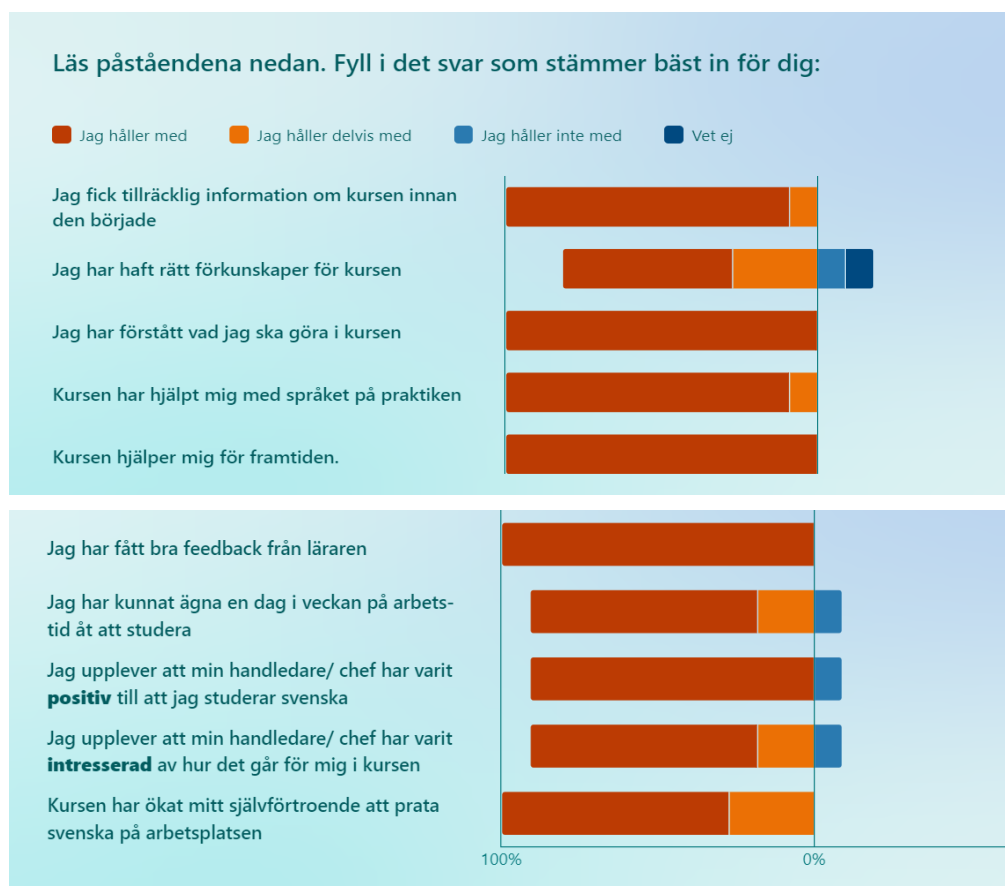
"Jättebra att ni erbjöd denna kurs! Svenska är viktigt i vår verksamhet så kursen tillför verkligen värde!"

Responsen som Jobbsprången har fått under pågående praktik har också varit positiv: arbetsgivarna har kommenterat att det är en bra kombination med yrkespraktik och kurs i yrkessvenska. Flera praktikanter har också kommenterat att de trivs bra och är väldigt nöjda med upplägget.

4 Utvärdering och tankar framåt

Utvärderingar deltagare

Samtliga kursdeltagare svarade på den digitala enkät som skickades ut strax efter kursavslut.

Utifrån svarsalternativen kan det, utifrån lärarens perspektiv, tyckas något förvånande att samtliga upplevde sig ha fått tillräcklig med information före kursstart, då hon ägnade mycket tid i början åt att just prata om vad kursen innehöll och varför det är motiverat att studera yrkessvenska. Kanske blandas frågan ihop med att man därefter ansåg sig ha fått tillräckligt med information? Lärarens bedömning är, som texten tidigare tagit upp, att majoriteten inte hade rätt förkunskaper för kursen, och strider mot deltagarnas egen uppfattning, enligt enkäten. Det som sticker ut i frågorna ovan är att en individ uppenbarligen inte upplever sig ha fått tillräckligt stöd från arbetsplatsen och handledaren för att genomföra kursen. I övrigt tycks den stora majoriteten uppleva att kursinnehållet och genomförandet fungerat väldigt bra.

Lektionstid varje vecka var 1 timme, så önskvärd nedlagd tid på kursen var svarsalternativet 7–10 timmar. Majoriteten har lagt något mindre än så på studierna, men det stora spannet rör sig ändå i den förväntade tiden utifrån kursens innehåll.

Samtliga kursdeltagare svarar att de vill rekommendera denna kurs till övriga praktikanter på energibolag. Nedan några citat:

"Kursen var jätte roligt. Vi hade jättebrachans att lära sig företaget relaterad ordet. Jag är mycket självsäker nu när det gäller att prata svenska. Min lärare hjälpte oss mycket."

"Jag tycker verkligen om den här kursen eftersom den har hjälpt mig mycket att förbättra min svenska särskilt när det gäller att tala på min arbetsplats. Jag har lärt mig att använda orden korrekt i rätt sammanhang vilket har varit ovärderligt."

"Kursen var rolig och givande, men jag skulle föredra kortare övningar. Om övningarna delas upp i två delar blir det lättare att fortsätta. Jag skulle också gärna se mer pratövningar."

Samtliga kursdeltagare har svarat och ger kursen betyg 4,9 av 5.

Avslutningsvis i enkäten ombads deltagarna att i fritext berätta hur de efter avslutad kurs ska fortsätta förbättra sin svenska. Samtliga har gett förhållandevis utförliga svar med många idéer som vittnar om ett engagemang i att vilja lära sig mer svenska. Nedan några citat:

"Lyssna svenska podcast, prata med kollega och läsa boker."

"Jag ska fortsätta att bli bättre på svenska genom att öva varje dag, läsa böcker, titta på svenska filmer och prata så mycket som möjligt med andra som talar svenska."

"Jag har ansökt till SAS kursen och har plan för att studera om svensk grammatik."

"Jag ska fortsätta att öva på svenska varje dag både på jobbet och prata med min familj. Jag kommer att fokusera på att använda rätt ord i rätt sammanhang och fortsätta att lyssna på och prata med svensktalande för att förbättra min förståelse och självförtroende."

Reflektioner och förslag framåt

Vid ett inledande informationsmöte en vecka före kursstart visade det sig att två av elva deltagare hade närmast obefintliga förkunskaper, och att majoriteten av de övriga låg på en ingångsnivå under den efterfrågade B1. Att sänka språknivån kan vid första anblick se ut som den enklaste lösningen, men detta är inte helt okomplicerat om man vill behålla ett yrkesperspektiv. Därför kommer vi inför en kommande kurs behöva arbeta för att rekrytera deltagare med högre ingångsnivå, och göra arbetsplatser och Jobbsprånget medvetna om vikten av att informera om kursen och dess förkunskapskrav. Detta är dock en balansgång då vi ser i enkäter från kursdeltagarna att de är väldigt

nöjda med innehållet och likaså är handledarna mycket positiva. Görs ingångsnivån alltför hög finns en risk att man i stället tappar kandidater.

En åtgärd som adresserar detta och som även kan spara undervisningstid är att nå ut till blivande praktikanter direkt, exempelvis via en webbsida där vi informerar om kursen. Här kan man även visa på utdrag från kursen, så att framtida deltagare får en uppfattning om vad som förväntas, och vi kan även ge konkreta råd på hur man som deltagare kan förbereda sig för att kunna få ut det mesta av kursinnehållet.

Lämpligen bör en sådan informationskanal trycka på vilka fördelar en sådan kurs har för individens kortsiktiga och långsiktiga yrkesmål, lyfta positiva erfarenheter från tidigare deltagare och visa exempel på kursens relevans. På så sätt kan språkkursen göra hela praktikprogrammet ännu attraktivare och man kan eventuellt se fler och bättre lämpade sökande.

Även handledaren och rekryterande chefer kan ha nytta av den typ av informationskanal. Här kan man rikta sig direkt till arbetsgivarna, lyfta vikten av språkutveckling ute på arbetsplatserna, och även ta upp frågor och idéer för handledare- och arbetsgivares roll för språkutvecklingen. Exempel på innehåll:

- Vad är yrkessvenska och hur lär man sig det?
- Vad är språknivåer och hur kan man göra en ungefärlig bedömning av sökande praktikanter språkfärdigheter?
- Hur kan jag som handledare och arbetsplats konstruktivt bidra till praktikanter språkutveckling?
- Tips på hur arbetsplatsen kan bistå med rätt praktiska förutsättningar för en god lärmiljö
- Bjuda in till kommunikation mellan språkkursanordnare och praktikplatserna

Vid denna typ av projekt som leds av en projektledare som ska koordinera en insats som involverar många människor hos olika arbetsgivare är gemensam information mycket viktig samtidigt som det är svårt att samla personer i möten. På samma sätt är det svårt att nå "rätt" personer då bolagen gör på lite olika sätt; vissa vill ha en kontaktperson som förmedlar information vidare medan vissa direkt låter en handledare hålla i all kontakt. Ju mer information som kan samlas på samma ställe för berörda personer att själva ta del av, desto bättre. Något som sannolikt kan skapas genom förslagen ovan.

Delar av denna informationskanal kan också användas som en del av kommunikationen med medlemsföretagen i syfte att informera brett om projektet och bjuda in till medverkan.

Själva praktikprogrammet hade inte inletts för alla deltagare när språkkursen startade, men eftersom vissa uppgifter i kursen bygger på att man kan hänvisa till sin praktikplats rekommenderas för framtiden att en ny kurs startar först då alla deltagare är på plats på sin praktik. Man kan antingen tidigarelägga praktikperioden eller senarelägga språkkursen. Ska projektet genomföras i samband med Jobbsprångets praktikperioder framstår en senarelagd språkkurs som det rimligare alternativet.

För att skapa bättre förutsättningar för lärande tror vi att en reviderad kurs bör kompletteras med två veckor, så att den totala kursen blir 12 veckor.

Vi har under kursens gång kunnat konstatera att målgruppen i allmänhet hittills har haft marginell kontakt med det svenska samhället och den svenska kulturen utanför praktikplatsen. Vi ser en möjlighet att i en reviderad kurs skapa lärmaterial som introducerar deltagarna till fler typiska tendenser i arbetslivet och fokus på svensk arbetsplatskultur (samtliga förslag till reviderat kursinnehåll finns att läsa i bilaga 1.)

Den tekniska kompetensen, som krävdes för att logga in på lärplattformen och lämna in uppgifter, var i allmänhet god. Vid kursstart var några deltagare i behov av tekniskt stöd, vilket löstes via mejl som gick mellan kursdeltagare och lärare, och sedan lärare till teknisk support. Vid framtida kurser bör man eventuellt förkorta den här kedjan genom att ge deltagarna en direktmejl till teknisk support.

Fortsättning av praktik med språkkurs?

Projektet som genomfördes under 2024 var en pilot som nyligen avslutats. Kursdeltagarna är vid dagens datum fortsatt i praktik så vi kan ännu inte säga något om hur många av dessa personer som går vidare in i anställning. Vi kan däremot se att projektet i sig implementerats väl hos arbetsgivarna, den respons vi fått har varit positiv och kursdeltagarna själva har samtliga varit väldigt nöjda med innehåll och genomförande. Undervisande lärare har inkommit med flera konstruktiva förslag på hur kursupplägget kan skruvas på och göras ännu bättre och i ovanstående text har vi försökt sammanfatta några av de delar som är prioriterade att arbeta vidare med vid en eventuell fortsättning.

Energiföretagen Sverige har skickat in en ansökan om nya främjandemedel för 2025 som innehåller bland annat en reviderad version av Praktik med språkkurs, utifrån de slutsatser som dragits under pilotens genomförande och som har sammanfattats i denna slutrapport. Besked om nya anslag förväntas i månadsskiftet januari/februari 2025.